

De kaarten in het Midden-Oosten zijn opnieuw geschud. Amerika en Saoedi-Arabië zijn de grote winnaars

Posted on 1 juli 2025 by Johannes Vervloed

Nu het stof is neergedaald in het Midden-Oosten kunnen de eerste conclusies worden getrokken. De spectaculaire aanval van Israël op Iran en de daarop volgende uitschakeling van de Iraanse nucleaire faciliteiten door de B-2 bommenwerpers van de Verenigde Staten lijken het beoogde doel te hebben bereikt. Iran wordt geen atoommacht. Tevens verliest het land met de neutralisatie van zijn proxies Hamas, Hezbollah en de sjiiitische milities in Syrië z'n hegemoniale positie in de regio.

De kaarten in het Midden-Oosten zijn opnieuw geschud. Na de desastreuze '*leading from behind*'-politiek van Barack Obama en de Amerikaanse afwezigheid tijdens het presidentschap van Joe Biden, zijn de Verenigde Staten onder Donald Trump weer terug in het Midden-Oosten. Voorzichtig kan daarmee worden uitgekeken naar een regionale stabilisatie in dit traditioneel roerige gebied.

In concreto kunnen de gesprekken met Saoedi-Arabië over de Abraham-akkoorden worden hervat. Het overleg was stopgezet na de aanval van Hamas op Israël op 7 oktober 2023. Als Israël instemt met de eis van Saoedi-Arabië om de Palestijnen een vorm van zelfbestuur te verlenen, kan de deal worden beklonken. Wanneer er dan ook een einde komt aan de oorlog in Gaza – de onderhandelingen over een staakt-het-vuren en vrijlating van de gijzelaars bevinden zich naar verluidt in een gevorderd stadium – kan er hopelijk rust in het Midden-Oosten worden gebracht.

Assertieve houding

Een uitgelekt Amerikaans plan voorziet in een tijdelijk bestuur van Gaza door de Gulf Cooperation Council (GCC). In een later stadium kunnen de Palestijnen zelfbestuur krijgen in de vorm van autonome Palestijnse stammen binnen de structuur van de staat Israël. Het idee is ontleend aan de Verenigde Arabische Emiraten, waar de stammen, Emiraten, een grote mate van autonomie genieten.

Als de Saoedi's een akkoord met Israël sluiten en diplomatieke relaties aangaan, is de verwachting dat de Golfstaten Oman en Koeweit zullen volgen. Bahrein en de Verenigde Arabische Emiraten hebben al een Abraham-akkoord. En wellicht volgen daarna ook Syrië, Libanon en zelfs Qatar. Uitbreiding van de Abraham-akkoorden zal naar verwachting niet langer kunnen worden tegengehouden door het danig verzwakte Iran. Het sjiiitische land is grote rivaal van het soennitische Saoedi-Arabië, maar dankzij bemiddeling door China leek de relatie nog niet zo lang geleden te ontdooien. Dat is alweer passé. De nieuwe assertieve houding van Saoedi-Arabië jegens Iran werd duidelijk met de scherpe veroordeling van de recente Iraanse aanval op een Amerikaanse basis in Qatar. De Saoedi's spraken van 'onaanvaardbare Iraanse agressie'.

Maar niet alleen Saoedi-Arabië en de Golfstaten zijn bereid de relatie met Israël te normaliseren. Ook buurland Libanon maakt ouvertures in die richting, hoewel het formeel nog met Israël in oorlog is. De nieuwe Libanese president Joseph Aoun wordt gezien als pro-westers en geniet steun van onder anderen Amerika, Frankrijk en Saoedi-Arabië. In zijn eerste toespraken heeft hij de nadruk gelegd op het versterken van het staatsgezag, ook in militair opzicht – een duidelijke verwijzing naar het ontwapenen van Hezbollah, dat een obstakel is voor een betere relatie met Israël. Libanon wil Hezbollah kwijt. De bekende Libanese tv-presentator Walid Abboud zei het onlangs onomwonden: *'Leave us. And take your weapons, your*

drones, your rockets, your mouthpieces, your flags, your Supreme Leader, your Iran and your Resistance with you.'

Syrië is nog ver af van een normalisatie van de betrekkingen met Israël. De nieuwe regering maakt wel goede sier richting het Westen met beloftes van democratische verkiezingen en respect voor minderheden, maar van het waarmaken van die beloftes is nog weinig te merken. Niet verbazingwekkend overigens, want we kennen de achtergrond van [het nieuwe regime](#).

Toontje lager

Egypte en Jordanië onderhouden sinds respectievelijk 1979 en 1994 al diplomatieke relaties met Israël. Met de recente ontwikkelingen worden deze alleen maar versterkt. Ze zullen het niet hardop zeggen, maar alle soennitische landen in het Midden-Oosten zijn blij dat Iran een toontje lager moet gaan zingen.

De nieuwe verhoudingen in het Midden-Oosten zullen ook internationaal repercussies hebben. China zal Iran niet laten vallen, want het land speelt een centrale rol in het Chinese Belt and Road Initiative (BRI) als een strategisch handelsknooppunt tussen Azië en Europa, zowel via land als via zee. Maar China wil ook Saoedi-Arabië te vriend houden. De Saoedi's spelen een cruciale rol in het onttronen van de dollar. China heeft daartoe met Saoedi-Arabië een deal gesloten: olie wordt niet meer in dollars, maar in Chinese yuans afgerekend. De afspraak betekende de facto het einde van de [petrodollar](#).

China zal proberen te voorkomen dat de Saoedi's weer in het Amerikaanse kamp terechtkomen. Dat de Chinezen daarin slagen, is echter onwaarschijnlijk. Met de 'degradatie' van belangrijkste bondgenoot Iran is de positie van China in het Midden-Oosten verzwakt. Voor Amerika geldt het omgekeerde. Een opening naar Saoedi-Arabië en de Verenigde Arabische Emiraten had Trump al tijdens zijn eerste reis naar het Midden-Oosten geforceerd, toen hij met beide landen miljardendeals sloot. Maar met de actie in Iran heeft de VS laten zien dat het niet met zich laat spotten en nog steeds de rol van internationale scheidsrechter speelt. Als het uitgelekte Amerikaanse plan inzake Gaza, Palestijns zelfbestuur en uitbreiding van de Abraham-akkoorden gerealiseerd wordt, zal de strijd met China om invloed in het Midden-Oosten in het voordeel van de VS zijn beslist.

Rusland heeft z'n belangrijkste bondgenoot in het Midden-Oosten, het Syrische

Assad-regime, verloren. Z'n tweede bondgenoot, Iran, probeert het te behouden. Rusland heeft de Iraanse drones hard nodig voor de oorlog in Oekraïne. Het land militair weer op de been helpen, ligt echter niet voor de hand. Vladimir Poetin is voorzichtig en wil de ontluikende relatie met Trump niet in de waagschaal stellen. Rusland heeft Iran dan ook niet militair willen steunen in het conflict met Israël en de VS. Laat staan – zoals een gerucht ging – dat het Iran van nucleaire wapens zou voorzien.

Turkije ziet een eventuele opleving van de vijandelijkheden tussen Israël en Iran of een *regime change* in dat land als een bedreiging voor de eigen belangen en regionale stabiliteit, en is traditioneel tegen regimewisselingen in de buurlanden. Tegelijkertijd probeert Turkije zijn invloed in Syrië en Noord-Irak te vergroten, waar het nu de rol van Iran deels overneemt. Anders gezegd: Turkije kiest voor diplomatie, veroordeelt Israël, maar biedt Iran geen steun zoals China en Rusland. Ankara probeert vooral eigen regionale belangen veilig te stellen en escalatie van het conflict te voorkomen.

Dreiging afgewend

Voor langere tijd zal de positie van Iran zwak zijn en zal het de ontwikkelingen in het Midden-Oosten niet langer negatief kunnen beïnvloeden. Het zal lijdelijk moeten toezien dat de betrekkingen van de soennitische staten met Israël worden genormaliseerd en dat Saoedi-Arabië de belangrijkste speler in het Midden-Oosten wordt.

Voor de Amerika betekent dit een terugkeer naar de positie die het traditioneel in de regio had. Van een Pax Americana zal geen sprake zijn, maar de dreiging dat onder regie van Iran het gehele Midden-Oosten zich van het Westen afkeert, is afgewend.

Wynia's Week verschijnt drie keer per week, **156 keer per jaar**, met even onafhankelijke als broodnodige artikelen en columns, video's en podcasts. De groei en bloei van Wynia's Week is te danken aan de donateurs. Doet u al mee? Doneren kan op verschillende manieren. Kijk [**HIER**](#). Hartelijk dank!